

RIGSADVOKATEN

**Juni 2005
J.nr. 2004-120-0016**

Straffene i voldssager efter ændringen af straffelovens §§ 244 – 246

1. Indledning

Ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven blev strafferammen i straffelovens § 244 for simpel vold hævet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Strafferammen i § 245 for kvalificeret vold blev hævet fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år, og strafferammen i § 246 for vold under særdeles skærpende omstændigheder blev hævet fra fængsel indtil 8 år til fængsel indtil 10 år.

I forbindelse med lovændringen anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om ved udgangen af 2003 at afgive en redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter lovens ikrafttræden.

I januar 2004 afgav Rigsadvokaten en redegørelse om straffene i sager om vold efter straffelovens §§ 244 – 246 efter ændringerne af bestemmelserne ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Redegørelsen blev udsendt til politi og anklagemyndighed ved Rigsadvokaten Informerer nr. 7/2004.

Redegørelsens konklusion var, at der i vidt omfang i domstolenes strafudmåling i voldssager var taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens bestemmelser i §§ 244 – 246 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Det var dog også i et vist omfang tvivlsomt, om strafskærpelsen havde medført forhøjede straffe i et antal konkrete sager, ligesom der i en del sager var udmålt en straf, hvor der ikke kunne antages at foreligge en forhøjelse med en tredjedel i forhold til de hidtidige straffe.

Jeg fandt derfor, at der var grundlag for, at rigsadvokaturen fortsat fulgte strafudmålingen i voldssager.

Justitsministeriet anmodede herefter ved skrivelse af 14. maj 2004 Rigsadvokaten om at afgive en fornyet redegørelse om udviklingen i strafniveauet efter ca. et års forløb.

Denne redegørelse indeholder i afsnit 2 en beskrivelse af lovændringen i 2002. Konklusionerne i redegørelsen fra januar 2004 er nærmere beskrevet i afsnit 3, mens de initiativer, som blev iværksat ved Rigsadvokaten Informerer nr. 7/2004, er beskrevet i afsnit 4. I afsnit 5 redegøres for strafudmålingen i konkrete sager om overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246, mens afsnit 6 indeholder en samlet vurdering og konklusion.

Bilaget til redegørelsen indeholder eksempler på strafudmålingen i konkrete højesterets- og landsretsdomme.

2. Lov nr. 380 af 6. juni 2002

Som nævnt i afsnit 1 blev strafferammerne i straffelovens bestemmelser om vold forhøjet ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, idet strafferammen i § 244 for simpel vold blev hævet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Strafferammen i § 245 for kvalificeret vold blev hævet fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år, og strafferammen i § 246 for vold under særdeles skærpende omstændigheder blev hævet fra fængsel indtil 8 år til fængsel indtil 10 år.

Lovændringen trådte i kraft den 8. juni 2002 og har virkning for forhold, der begås efter dette tidspunkt.

Formålet med forhøjelsen af strafferammerne i straffelovens §§ 244 – 246 er ifølge bemærkningerne til lovforslaget i højere grad at lade strafniveauet afspejle den krænkelse af offeret, der finder sted ved forbrydelser af personfarlig karakter, herunder ved voldskriminalitet.

Lovændringen tilsigter, at straffen i voldssager gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der efter hidtidig praksis ville være fastsat af domstolene.

Det forhøjede strafniveau på omkring en tredjedel skal anvendes i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold (straffelovens § 245 og § 246). Det forudsættes således f.eks., at en sag om vold efter straffelovens § 245, der hidtil af domstolene er blevet straffet med 3 måneders fængsel, efter lovændringen skal straffes med 4 måneders fængsel, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.2.3.

For så vidt angår strafudmålingen for vold omfattet af straffelovens § 244 anføres følgende i bemærkningerne til lovforslaget:

”Forslaget tilsigter derfor, at den nævnte forhøjelse med omkring en tredjedel i forhold til nuværende praksis som overvejende hovedregel ligeledes skal slå igennem i voldssager, der er omfattet af straffelovens § 244. Det gælder f.eks. sager om såkaldt gadevold, hvor gerningsmanden på gaden eller tilsvarende steder overfalder en person, som gerningsmanden ikke kender, og hvor ofret hverken ved ord eller handling kan siges at have foranlediget volden. Her bør der således ske en forhøjelse af strafniveauet også i de tilfælde, hvor gadevolden ikke har haft en så grov karakter, at forholdet er omfattet af straffelovens §§ 245 eller 246. Det samme gælder med hensyn til f.eks. sager om såkaldt familievold – det vil sige vold mod en ægtefælle, samlever eller kæreste mv. – samt sager om vold mod børn.

Samtidig med, at der som overvejende hovedregel tilsigtes en forhøjelse af strafniveauet med omkring en tredjedel i sager om vold efter straffelovens § 244, er der efter Justitsministeriets opfattelse grund til at tilstræbe en vis yderligere nuancering af strafniveauet i sager om simpel vold, alt efter hvilken type voldssag der er tale om. Selv om også simpel vold opstået i forbindelse med værtshusbesøg mv. kan indebære en alvorlig krænkelse af ofret, finder Justitsministe-

riet således ikke, at der i sager af denne karakter – sammenlignet med f.eks. sager om såkaldt gadevold eller vold mod børn – er tilstrækkelig anledning til generelt at forhøje straffniveauet. Den nævnte strafforhøjelse i sager efter straffelovens § 244 tilsigter derfor ikke at slå igennem i sager om såkaldt restaurationsvold.”

Af lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 1.2. fremgår det samtidig, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Endelig fremgår det af det nævnte afsnit, at det ikke er hensigten, at de foreslåede forhøjelser skal give sig udslag i en øget anvendelse af betingede domme efter straffelovens § 56, kombinationsdomme efter straffelovens § 58 eller betingede domme med vilkår om samfundstjeneste.

3. Rigsadvokatens redegørelse fra januar 2004 om straffene i voldssager efter ændringen af straffelovens §§ 244 – 246

3.1. Grundlaget for redegørelsen

Ved skrivelse af 12. juni 2002 anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om ved udgangen af 2003 af afgive en redegørelse til ministeriet om udviklingen i straffniveauet efter ikrafttrædelsen af lov nr. 380 af 6. juni 2002.

På denne baggrund blev der ved Rigsadvokaten Informerer nr. 21/2002 iværksat en midlertidig indberetning af voldssager fra politimestrene (politidirektøren) og de regionale statsadvokater. Indberetningsordningen ophørte i sommeren 2003.

Som led i indberetningsordningen skulle politimestrene (politidirektøren) inden ankefristens udløb til de regionale statsadvokater indsende byretsdomme, hvor der var sket domfældelse for overtrædelse af §§ 244 – 246 for forhold begået efter lovændringens ikrafttræden den 8. juni 2002, og hvor politimesteren (politidirektøren) fandt, at dommen ikke kunne anses for at være i overensstemmelse med de retningslinier om strafudmåling, der er angivet i lovforslaget. De regionale statsadvokater tog herefter stilling til, om den pågældende sag skulle indbringes for landsretten. I sager, hvor byretsdommen var udtryk for markante afvigelser fra det straffniveau, der følger af forarbejderne til loven, var udgangspunktet, at sagen skulle ankes, medmindre der forelå ganske særlige omstændigheder i den konkrete sag, der kunne begrunde afvigelsen.

Dernæst skulle Politimestrene i Glostrup, Odense, Århus, Ålborg og Esbjerg og Politidirektøren i København løbende udfylde et skema vedrørende alle ikke ankede byretsdomme, hvor der var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246. De nævnte politimestre og politidirektøren skulle herefter inden udgangen af juli 2003 til de regionale statsadvokater indsende de udfyldte skemaer sammen med en udtalelse om udviklingen i straffniveauet efter lovændringen.

Et yderligere led i indberetningsordningen var, at de regionale statsadvokater løbende til Rigsadvokaten skulle indberette landsretsdomme afsagt fra den 1. januar 2003 til udgangen af juni 2003, hvor der var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246 for forhold begået efter lovens ikrafttræden. Indberetningsordningen omfattede også sager om restaurationsvold, der var henført til straffelovens § 244, selv om strafskærpselsen ikke omfatter sådanne sager. Indberetningen omfattede derimod ikke domme, der foruden overtrædelser af straffelovens §§ 244 – 246 omfattede andre lovovertrædelser, som havde haft en sådan væsentlig indflydelse på strafudmålingen, at dommen ikke kunne anses for egnet til at belyse straffen for vold.

De regionale statsadvokater skulle endvidere særskilt forelægge sager for Rigsadvokaten, hvis statsadvokaterne fandt, at den af landsretten udmålte straf ikke var i overensstemmelse med det strafniveau, der var tilsigtet ved lovændringen.

Endelig skulle de regionale statsadvokater på grundlag af de modtagne indberetninger fra politimestrene og politidirektøren og de landsretsdomme, som statsadvokaterne havde indberettet til Rigsadvokaten, fremkomme med en samlet udtalelse om strafniveauet i voldssager efter lovændringen, herunder en vurdering af, om strafudmålingen generelt var i overensstemmelse med det niveau, der følger af forarbejderne til lovændringen.

De regionale statsadvokater indberettede på denne baggrund 131 landsretsdomme afsagt fra den 1. januar til udgangen af juni 2003. Disse afgørelser udgjorde sammen med statsadvokaternes vurdering af dommene samt statsadvokaternes og en række politimestres udtalelser om straffene i ikke ankede byretsdomme grundlaget for undersøgelsen af strafniveauet.

3.2. Konklusionen i redegørelsen fra januar 2004

For så vidt angår overtrædelse af straffelovens § 244 var konklusionen i min redegørelse, at strafudmålingen i landsretsdomme efter min opfattelse måtte antages at være slået igennem i en stor del af sagerne, idet der dog samtidig forelå en del sager, hvor der næppe kunne siges at være sket en skærpselse, eller hvor dette var tvivlsomt. Det fremgik endvidere af redegørelsen, at strafskærpselsen navnlig måtte antages at have givet sig udtryk i sager vedrørende gade- og familievold, som er særligt fremhævet i bemærkningerne til lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Det var endvidere min vurdering, at de forholdsvis få domme vedrørende vold efter straffelovens § 245 ikke gav grundlag for at antage, at strafskærpselsen ikke i almindelighed var slået igennem i de mere alvorlige voldssager. Der var dog også eksempler på domme, hvor straffen umiddelbart forekom forholdsvis mild, men hvor det var vanskeligt at vurdere, om de konkrete omstændigheder i sagen havde kunnet begrunde dette.

Med hensyn til landsretsdomme vedrørende straffelovens § 246 var materialet spinkelt, idet der kun forelå fire domme.

Det er endvidere anført, at undersøgelsen af landsretsdomme ikke gav grundlag for en mere sikker vurdering af, hvad der må anses at være normalstraffen for de forskellige former for vold. Dette skyldes både voldssagernes meget forskellige karakter, og at strafudmålingen sker efter en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen, herunder optakten til volden, f.eks. skænderier eller provokationer, forholdet mellem forurettede og tiltalte, voldens karakter, forurettedes eventuelle skader og den tiltaltes personlige forhold.

Af de samme grunde blev det anført, at det er vanskeligt at sammenligne domme vedrørende forhold, der er begået før strafskærpelsen, med domme vedrørende forhold, der er begået efter lovændringen. For så vidt angår de laveste straffe – dvs. straffe, der tidligere lå i niveauet 30 – 40 dage – er denne vurdering især vanskelig, fordi det i de fleste tilfælde ikke kan siges med sikkerhed, om straffen før lovændringen ville have været 30 eller 40 dage.

For så vidt angår straffene i byretsdomme, der ikke var anket, syntes udtalelserne fra en række større politikredse og fra de regionale statsadvokater sammenfattende at vise, at det var opfattelsen, at strafskærpelsen var slået igennem i størsteparten af voldssagerne. Der var dog også en del domme, hvor det var tvivlsomt, om der var sket en forhøjelse af straffen, ligesom der var domme, hvor en sådan forhøjelse ikke kunne anses at være sket.

Sammenfattende konkluderede jeg, at der i vidt omfang i domstolenes strafudmåling i voldssager var taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens bestemmelser i §§ 244 – 246 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Det var dog også i et vist omfang tvivlsomt, om strafskærpelsen havde medført forhøjede straffe i et antal konkrete sager, ligesom der i en del sager var udmålt en straf, hvor der ikke kunne antages at foreligge en forhøjelse med en tredjedel i forhold til de hidtidige straffe.

4. Rigsadvokatens retningslinier og midlertidige indberetningsordning vedrørende voldssager

I forlængelse af redegørelsen fra januar 2004 og efter anmodning fra Justitsministeriet blev der ved Rigsadvokaten Informerer nr. 7/2004 iværksat følgende retningslinier for behandlingen af voldssager og midlertidig indberetning af voldssager fra politimestrene (politidirektøren) til de regionale statsadvokater:

- I alle sager, hvor der forelå en overtrædelse af straffelovens §§ 244, 245 eller 246 (dog med undtagelse af sager om restaurationsvold efter straffelovens § 244), skulle det i forbindelse med sagens behandling i retten af anklageren fortsat fremhæves, at der ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 er tilsigtet en forhøjelse af straffen med en tredjedel, således at det sikres, at der

fortsat er en særlig opmærksomhed på dette punkt. Anklageren burde samtidig gøre opmærksom på, at det ikke havde været hensigten, at strafforhøjelserne skal give sig udslag i en øget anvendelse af betingede domme, kombinationsdomme eller betingede domme med vilkår om samfundstjeneste.

- Politimestrene skulle udpege én medarbejder (vicepolitimesteren eller en politiassessor), der var ansvarlig for at følge strafudmålingen i voldssager. Denne medarbejder skulle i alle sager hurtigst muligt efter dommens afsigelse vurdere, om der var grundlag for, at anklagemyndigheden ankede dommen, således at en indstilling herom kunne indsendes til den regionale statsadvokat i god tid inden ankefristens udløb.
- Politimestrene i Glostrup, Odense, Århus, Ålborg og Esbjerg samt Politidirektøren i København skulle udfylde et skema vedrørende alle ikke ankede byretsdomme afsagt i perioden fra 1. marts 2004 til udgangen af oktober 2004, hvor der var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246. De pågældende politimestre og politidirektøren skulle senest den 1. december 2004 indsende de udfyldte skemaer til de regionale statsadvokater sammen med en udtalelse om udviklingen i strafniveauet efter lovændringen.
- Statsadvokaterne skulle i nævningsager hurtigst muligt efter dommens afsigelse vurdere, om der var grundlag for, at anklagemyndigheden ankede dommen, således at indstilling herom kunne indsendes til Rigsadvokaten i god tid inden ankefristens udløb. De regionale statsadvokater skulle endvidere være særligt opmærksomme på, om der var grundlag for at søge anke-domme afsagt af landsretterne indbragt for Højesteret og i givet fald afgive indstilling herom til Rigsadvokaten.
- Endvidere skulle hver af de regionale statsadvokater udpege en til to jurister, der i 2004 var særligt ansvarlige for vurderingen af spørgsmål om anke i voldssager. Statsadvokaterne skulle fortsat anke byretsdomme, som var særligt velegnede med henblik på en generel fastlæggelse af strafniveauet for overtrædelser af straffelovens §§ 244 – 246.
- På grundlag af politimestrenes skemaer og udtalelser samt på baggrund af landsretsdomme om vold skulle de regionale statsadvokater inden udgangen af januar 2005 afgive en udtalelse til Rigsadvokaten om erfaringerne med hensyn til udmålingen af straffe i voldssager i 2004.

5. Strafudmålingen i sager om overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246

5.1. Indledning

Rigsadvokatens redegørelse om straffene i voldssager efter ændringen af straffelovens §§ 244 – 246 fra januar 2004 byggede som nævnt navnlig på 131 landsretsdomme afsagt fra den 1. januar til udgan-

gen af juni 2003. I 101 domme var volden henført til straffelovens § 244, hvilket svarer til ca. 77 pct, og af disse 101 domme vedrørte 16 domme restaurationsvold, som ikke er omfattet af strafskærpelsen.

I de resterende 30 domme var volden i 22 sager henført til straffelovens § 245, mens fire domme omfattede to tiltalte, hvor der både var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 og 245. Endelig var volden i fire domme henført til straffelovens § 246.

De domme, som dannede grundlaget for redegørelsen, var domme, hvor der alene var sket domfældelse for ét forhold af vold, herunder også hvor straffen var fastsat under henvisning til straffelovens § 247, stk. 1, der giver hjemmel til at forhøje straffen med indtil det halve, hvis en person tidligere er dømt for forsætligt legemsangreb eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold.

I modsætning til redegørelsen fra januar 2004, der som nævnt navnlig byggede på de 131 landsretsdomme afsagt i perioden fra 1. januar til udgangen af juni 2003, bygger denne redegørelse for det første på en gennemgang af trykte højesterets- og landsretsafgørelser afsagt efter udløbet af den periode, som var omfattet af min tidligere redegørelse, dvs. fra 1. juli 2003. Dernæst bygger redegørelsen på en række utrykte landsretsafgørelser, som statsadvokaterne har indsendt hertil i forbindelse med de udtalelser, de har afgivet om straffnivauet.

Grundlaget for undersøgelsen er endvidere statsadvokaternes udtalelser om udviklingen i strafudmålingen i landsretsdommene i 2004 samt udtalelserne fra Politidirektøren i København, Politimestrene i Glostrup, Odense, Esbjerg, Århus og Ålborg vedrørende strafudmålingen i ikke ankede byretsdomme.

Der er således ikke i forbindelse med denne redegørelse foretaget en fuldstændig gennemgang af alle afsagte landsretsdomme vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 244 - 246 inden for den periode, som redegørelsen omfatter.

Med henblik på belysning af strafudmålingen, herunder af de konkrete forhold, som indgår i strafudmålingen, har jeg udvalgt en række højesterets- og landsretsdomme, som er refereret i bilaget til redegørelsen. De udvalgte afgørelser udgør ikke nødvendigvis et repræsentativt udsnit af de afsagte domme. Dommene er udvalgt under hensyn til, om strafudmålingen i den konkrete afgørelse kan belyse normalstraffen for bestemte typer af vold, herunder også i lyset af strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Da redegørelsen fra 2004 alene omfattede fire domme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 246 indeholder bilaget endvidere referat af forholdsmæssigt mange afgørelser, hvor der er sket domfældelse for § 246, som omfatter de alvorligste voldssager.

I afsnit 5.2. findes nogle generelle bemærkninger om strafudmålingen i voldssager. Afsnit 5.3. – 5.6. vedrører strafudmålingen i højesterets- og landsretsdomme, mens afsnit 5.7. vedrører strafudmålingen i ikke ankede byretsdomme.

5.2. Generelt om strafudmålingen i voldssager

I redegørelsen fra januar 2004 er der beskrevet en række forhold vedrørende strafudmålingen i voldssager, der også har betydning i forbindelse med den nu foretagne undersøgelse. I redegørelsen anførtes således:

”Strafferammerne for vold i straffelovens §§ 244, 245 og 246 er efter lovændringen henholdsvis bøde eller fængsel indtil 3 år, fængsel indtil 6 år og fængsel indtil 10 år.

Allerede disse meget vide strafferammer – fra bøde til fængsel i 10 år – viser, at vold kan forekomme i et meget bredt spektrum af sager.

Vold, der henføres til straffelovens §§ 244 – 246, spænder således fra den helt simple vold i form af et enkelt slag eller skub uden personskade til den alvorligere vold, f.eks. slag, herunder med redskaber, eller spark, der har skader til følge, og til den særdeles alvorlige vold, der fører til, at forurettede får invaliderende varige mén eller afgår ved døden. Omstændighederne i voldssagerne kan også være meget forskellige. Der kan f.eks. være tale om skænderi eller provokationer mellem berusede, hvor det er mere tilfældigt, at den ene frem for den anden slår først, eller i den groveste form, hvor en voksen mishandler et spædbørn.

De straffe, der udmåles af domstolene i voldssager, spænder da også i praksis helt fra dagbøder til meget langvarige fængselsstraffe.

Denne store spredning i strafudmålingen er også afspejlet i bilag 3 til lovforslaget, hvor der er givet eksempler på strafudmålingen i forskellige typer af voldssager. Der kan f.eks. henvises til, at straffene for vold ved anvendelse af kniv efter straffelovens § 245 før lovændringen i en række undersøgte domme varierede fra fængsel i 3 måneder til fængsel i 2 år og 6 måneder, og ved vold efter straffelovens § 245 uden redskab varierede fra fængsel i 40 dage til fængsel i 2 år.

At der er tale om sager af så forskellig karakter medfører, at det selv inden for de enkelte bestemmelser er vanskeligt at sammenligne konkrete sager. I modsætning til andre typer af straffesager, hvor strafudmålingen sker på grundlag af mere objektive forhold, f.eks. i narkotikasager efter mængden af narkotika, sker strafudmålingen i voldssager i højere grad på grundlag af en række forskellige konkrete forhold, hvoraf voldens karakter nok har størst betydning, men dog kun udgør ét element. Der foreligger således forholdsvis sjældent flere sager, hvor den udøvede vold og omstændighederne ved voldsudøvelsen er helt identiske.

For hovedparten af de gennemgåede domme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 - 246, gælder da også, at strafudmålingen ifølge præmisserne i dommene er sket efter en meget konkret vurdering af omstændighederne i sagen. De forhold, der navnlig har betydning ved straffastsættelsen, er optakten til volden, herunder f.eks. skænderi eller provokationer, voldens karakter, forurettedes eventuelle skader og den tiltaltes personlige forhold. Også forholdet mellem tiltalte og forurettede spiller ind. Alle de nævnte forhold kan også få betydning, når det vurderes, om straffen bør være betinget, eventuelt med vilkår om samfundstjeneste.

Det er derfor vanskeligt at nå til sikre konklusioner ved en sammenligning af straffene i voldssager, herunder ved en sammenligning af straffene forud og efter en straffeskærpelse.

Hertil kommer, at det særligt ved vold efter straffelovens § 244 kan være svært at vurdere, om den tilsigtede skærpelse af straffen med en tredjedel i de voldssager, der før lovændringen medførte de laveste straffe, er slået igennem. Det er ofte helt konkrete omstændigheder i de enkelte sager, der afgør, om en straf efter det tidligere niveau ville have været fængsel i 30 dage eller

fængsel i 40 dage, og om straffen for vold begået efter lovændringens ikrafttræden derfor skal være 40 dages fængsel eller 60 dages fængsel.”

5.3. Højesterets- og landsretsdomme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 244

5.3.1. Indledning

Straffelovens § 244 om simpel vold har efter ændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 følgende ordlyd:

”§ 244. Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

Bestemmelsen finder anvendelse på vold i form af slag med flad hånd og knytnæveslag, kast med genstande, der rammer en anden, benspænd, førergreb, bid og lignende. Langt de fleste sager om vold bedømmes efter denne bestemmelse.

5.3.2. Redegørelsen fra januar 2004

I redegørelsen fra 2004 blev dommene for vold efter straffelovens § 244 opdelt i domme vedrørende gadevold, familievold, tilfældig konfliktvold samt anden type konfliktvold. Restaurationsvold efter straffelovens § 244 er ikke omfattet af strafskærpelsen, men med henblik på at kunne sammenligne og dermed vurdere, hvorvidt der inden for de øvrige voldstyper er sket en skærpelse af straffen, indgik der ligeledes en vurdering af straffen for restaurationsvold efter straffelovens § 244 i redegørelsen.

For så vidt angår gadevold, der omfatter tilfælde, hvor voldsmanden på gaden, i S-tog eller på tilsvarende steder overfalder en ham ubekendt person, oftest uden nogen foranledning i ord eller handlinger fra den overfaldnes side, viste undersøgelsen fra januar 2004, at straffen var udmålt i niveauet 30 – 60 dages fængsel. Den udøvede vold bestod i spark, knytnæveslag og slag med flad hånd.

I sagerne vedrørende familievold, der navnlig omfatter tilfælde, hvor vold udøves over for en hustru, samlever, kæreste eller lignende, eventuelt en person, som gerningsmanden tidligere har haft et sådant forhold til og nu har opsøgt, blev straffen fastsat til mellem 20 dages fængsel og fængsel i 4 måneder. De fleste straffe var udmålt til fængsel i 40 dage. Den udøvede vold var varieret og omfattede udover slag, herunder knytnæveslag, skub og spark, ligeledes tilfælde, hvor tiltalte havde trukket forurettede ved håret eller havde banket forurettedes hoved mod en væg samt slag med en gryde og slag med livrem.

Med hensyn til tilfældig konfliktvold, der omfatter tilfælde, hvor der opstår diskussion eller åben konflikt mellem gerningsmanden og en anden, som han forbigående er kommet i kontakt med, f.eks. vold udøvet over for en taxachauffør, en kontrollør eller lignende, var der fastsat straffe i niveauet 14 – 60 dages fængsel. I lidt over halvdelen af dommene var straffen fastsat til fængsel i 40 dage. Den ud-

øvede vold omfattede slag, herunder knytnæveslag, spark og tilfælde, hvor tiltalte havde nikket forurettede en skalle.

I sager om anden type vold, som omfatter bl.a. vold mod børn og vold begået under private fester, var straffene fastsat i niveauet 30 – 60 dages fængsel, således at straffen i de fleste domme var fastsat til fængsel i 40 dage. Den udøvede vold omfattede bl.a. knytnæveslag, spark og kast med sten.

Restaurationsvold, der omfatter vold på en restauration, som udøves over for en person, der var gerningsmanden ubekendt, eller som han enten i forvejen var eller tilfældigt er kommet i selskab med, i sjældne tilfælde en indehaver, tjener, bartender eller garderobemand, er ikke omfattet af strafskærpelsen, men disse sager var alligevel omfattet af min undersøgelse med henblik på at kunne sammenligne strafudmålingen. Gennemgangen af denne type sager viste, at straffen i de fleste tilfælde var fastsat til fængsel i 30 – 40 dage, sådan som det også var tilfældet før lovændringen. Den udøvede vold omfattede slag, herunder knytnæveslag, spark samt tilfælde, hvor tiltalte havde nikket forurettede en skalle.

Sammenfattende forelå der 47 sager om vold efter straffelovens § 244, hvor der kun var dømt for ét forhold af vold og ikke for anden kriminalitet, og hvor straffen ikke var udmålt som en fællesstraf. På baggrund af disse sager konkluderede jeg, at strafskærpelsen måtte antages at være slået igennem i en stor del af de sager, der vedrørte overtrædelse af straffelovens § 244. Samtidig forelå der dog en del sager, hvor der næppe kunne siges at foreligge en skærpelse, eller hvor det var tvivlsomt, om der var sket en forhøjelse af straffen i forhold til hidtidig praksis.

5.3.3. Strafudmålingen i perioden fra 1. juli 2003

Som nævnt oven for i afsnit 5.3.2. var vold efter straffelovens § 244 i redegørelsen fra januar 2004 opdelt i forskellige typer af vold. Efter bemærkningerne til lovændringen i 2002 er det imidlertid forudsat, at alle typer af vold efter straffelovens § 244, bortset fra restaurationsvold, skulle være omfattet af strafskærpelsen. På den baggrund og under hensyn til, at redegørelsen fra januar 2004 ikke viste væsentlige forskelle i strafudmålingen inden for de forskellige typer af vold, har jeg ikke fundet anledning til at opdele denne redegørelse i forskellige voldstyper inden for de domme, hvor volden er henført til straffelovens § 244.

Det fremgår af redegørelsen fra januar 2004, at straffene for overtrædelse af straffelovens § 244 i hovedparten af de sager, som indgik i vurderingen, var fastsat i niveauet mellem 30 – 60 dages fængsel. Der forekom enkelte domme, hvor der var udmålt en straf på fængsel i 14 eller 20 dage, ligesom der var en enkelt dom, hvor straffen var fastsat til fængsel i 4 måneder. De fleste straffe var udmålt til fængsel i 40 dage.

Det er i redegørelsen anført, at det for denne gruppe af sager er vanskeligt at vurdere, om der var sket en skærpelse af straffen i overensstemmelse med intentionerne ved lovændringen.

Højesteret har i den periode, der er forløbet siden redegørelsen fra 2004, afsagt dom (dom 9) i en sag om overtrædelse af straffelovens §§ 244. Dommen, herunder de forskellige afgørelser i de tre retsinstanser og dissenserne i afgørelserne, belyser efter rigsadvokatens opfattelse, at strafudmålingen i navnlig de mindre alvorlige voldssager i udpræget grad afhænger af konkrete forhold, og at det derfor fortsat er vanskeligt at fastlægge normalstraffen for denne type af vold.

I dom 9 var der således tale om en situation, hvor en 18-årig tiltalt blev dømt for tre tilfælde af vold efter straffelovens § 244 over for tre forurettede. Volden fandt sted i forbindelse med en ungdomsfest, og ingen af de forurettede kom til skade ved den udøvede vold. Byretten havde fastsat straffen til fængsel i tre måneder, der under hensyn til tiltaltes unge alder og personlige forhold blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten gjorde straffen ubetinget, idet landsretten lagde vægt på forholdenes karakter, herunder at der var tale om uprovokeret vold. Højesteret gjorde de to måneder af straffen på tre måneder betinget med vilkår om samfundstjeneste. Der var to dommere, som stemte for at stadfæste landsrettens dom, mens en dommer fandt, at hele straffen kunne gøres betinget.

For så vidt angår knyttnæveslag i ansigtet, der er en af de oftest forekommende former for vold efter straffelovens § 244, må det antages, at normalstraffen, der før strafskærpelsen var 30 – 40 dage, nu er 40 – 50 dage. I den forbindelse kan der henvises til dom 3, 5, 6 og 7, hvor straffen i dom 3 og 5 blev fastsat til fængsel i 40 dage, mens straffen i de to øvrige domme blev fastsat til fængsel i 50 dage.

Sammenfattende viser gennemgangen af trykte og utrykte afgørelser, at der fortsat er en spredning i strafudmålingen vedrørende overtrædelse af straffelovens § 244, og at straffen fortsat i udpræget grad er afhængig af de konkrete omstændigheder. Det er derfor fortsat vanskeligt at fastslå, hvad der er normalstraffen for de forskellige typer af vold efter straffelovens § 244.

Gennemgangen af trykt og utrykt retspraksis fra den 1. juli 2003 bekræfter imidlertid min opfattelse af, at strafskærpelsen må antages at være slået igennem i de fleste af de sager, der vedrører overtrædelse af straffelovens § 244.

Denne vurdering støttes i øvrigt af, at det i en foreløbig opgørelse vedrørende udviklingen i anmeldelsestallene og straffe for vold udarbejdet af Justitsministeriets Forskningsenhed i maj 2005 fremgår, at der i de sidste 10 år har været en stadig vækst i den gennemsnitlige længde af de ubetingede frihedsstraffe for vold efter straffelovens § 244. Herunder er den gennemsnitlige længde af frihedsstraffene steget fra 75 dage i 2002 til 87 dage i 2004.

Der foreligger dog også sager, hvor der næppe kan siges at foreligge en skærpelse, eller hvor det er tvivlsomt, om der er sket en forhøjelse af straffen i forhold til praksis før strafskærpelsen i 2002. I disse sager er der ved strafudmålingen i almindelighed henvist til meget konkrete omstændigheder f.eks. optakten til volden, voldens karakter og tiltaltes personlige forhold. I den forbindelse kan som eksempel henvises til dom 2, hvor straffen på fængsel i 30 dage for flere knyttnæveslag i ansigtet forekommer i underkanten, men er begrundet med konkrete forhold, herunder tiltaltes personlige forhold

og omstændighederne i forbindelse med voldsudøvelsen. Det samme gælder dom 4, hvor der blev udmålt en straf af fængsel i 40 dage betinget for i to tilfælde at have tildelt to forskellige forurettede knytnæveslag i ansigtet.

5.4. Højesterets- og landsretsdomme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 245

5.4.1. Indledning

Straffelovens § 245, stk. 1, har efter ændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 følgende ordlyd:

”Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel i indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpende omstændighed.”

Et legemsangreb vil normalt blive anset for at være af særlig rå, brutal eller farlig karakter og dermed omfattet af straffelovens § 245, stk. 1, såfremt der er anvendt våben, såsom geværer, pistoler, økser, knive m.v., eller kastet med genstande, der kan påføre ofret ikke uvæsentlige skader. Slag med redskaber, som f.eks. ølflasker, stove, kæder m.v., vil efter omstændighederne også være omfattet af § 245, stk. 1. Herudover kan vold uden anvendelse af redskaber være omfattet, hvis angrebet er rettet mod legemsdele, der er særligt sårbare, f.eks. håndkantslag mod halsen, kvælergreb og spark i ansigtet. Mishandling foreligger, når en række voldshandlinger udøvet over en periode fremtræder som udslag af gerningspersonens overlegne stilling i forhold til et offer, der kan befinde sig i et afhængighedsforhold.

5.4.2. Redegørelsen fra januar 2004

Der var i den tidligere undersøgelse indberettet 15 domme, som kun omfattede overtrædelse af straffelovens § 245, eventuelt jf. § 247, stk. 1, om gentagelse. Af de 15 domme vedrørte fem domme restaurationsvold efter § 245, som er omfattet af strafskærpelsen. Straffene var fastsat i niveauet fra fængsel i 50 dage til fængsel i 1 år. Herudover var der i en sag idømt ungdomssanktion. Straffene i hovedparten af sagerne var på fængsel i 3 måneder og derover, og der var i knap halvdelen af de ”rene” domme vedrørende § 245 idømt fængsel i 8 måneder og derover.

Sammenfattende vedrørende § 245 var det min opfattelse, at de forholdsvis få domme vedrørende vold efter straffelovens § 245 ikke gav grundlag for at antage, at strafskærpelsen ikke i almindelighed var slået igennem i de mere alvorlige voldssager.

5.4.3. Strafudmålingen fra 1. juli 2003

I redegørelsen fra 2004 var sagerne vedrørende vold efter straffelovens § 245 opdelt efter hvilket våben eller redskab, der var anvendt i forbindelse med voldsudøvelsen.

For så vidt angår sager, hvor volden var begået under anvendelse af kniv, var der imidlertid kun indberettet én dom, hvor der alene var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 245. Der blev udmålt en straf på fængsel i 60 dage (stik i forurettedes højre balde).

Højesteret har i den periode, der er forløbet siden redegørelsen i 2004, haft lejlighed til at vurdere strafudmålingen i en sag (dom 13) om vold efter straffelovens § 245, hvor tiltalte havde snittet forurettede med en kniv (hobbykniv) i ansigtet. Forurettede fik en 8 cm lang flænge i højre tinding. Byretten fastsatte straffen til fængsel i 3 måneder, som landsretten forhøjede til fængsel i 5 måneder. Højesteret stadfæstede dommen på fængsel i 5 måneder.

I dom 12 havde tiltalte snittet ud efter forurettede og ramt forurettedes underarm, hvorved forurettede pådrog sig bl.a. et ca. 1 cm langt snitsår, der måtte sys. Straffen blev fastsat til fængsel i 3 måneder. Sammenlignet med den ovennævnte dom afsagt af Højesteret, hvor der var tale om et snit i ansigtet, giver denne dom ikke anledning til bemærkninger.

For så vidt angår sager om anvendelse af flasker og glas fremgår det af redegørelsen fra 2004, at straffen for kast eller slag med en ølflaske blev fastsat til fængsel i 60 dage. Der var dog også afgørelser, hvor straffen blev fastsat til fængsel i 50 dage og 3 måneder.

Gennemgangen af trykte og utrykte afgørelser fra 1. juli 2003 viser, at straffen for denne type vold fortsat ligger på fængsel i 60 dage – 3 måneder. Der kan således henvises til dom 17-19.

Det er endvidere mit indtryk, at strafskærpelsen også er slået igennem i de sager, hvor tiltalte tidligere er straffet for vold. Som eksempel kan nævnes dom 22, hvor en 20-årig tiltalt, som tidligere var straffet for vold, havde slået forurettede i bagehovedet med en glasflaske, der knustes. I den sag fastsatte landsretten straffen til fængsel i 4 måneder med udtrykkelig henvisning til strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. Til sammenligning blev straffen til den ligeledes 20-årige tiltalte – der var ustraffet – i dom 17 fængsel i 60 dage.

På grundlag af gennemgangen af retspraksis er det min opfattelse, at strafskærpelsen i det store hele må antages at være slået igennem i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 245. Det må dog formodes, at der også forekommer tilfælde, hvor strafskærpelsen ikke er slået klart igennem, men gennemgangen af praksis har ikke givet tydelige eksempler herpå.

I øvrigt bemærkes, at Justitsministeriets Forskningsenhed i en foreløbig opgørelse vedrørende udviklingen i anmeldelsestallene og i straffe for vold i maj 2005 har anført, at der siden midten af 1990'erne er sket en stigning i den gennemsnitlige længde af de ubetingede frihedsstraffe for vold efter straffelovens § 245. I denne opgørelse fremgår det, at den gennemsnitlige længde af frihedsstraffene i 2002 var 195 dage (svarende til ca. 6 ½ måned), mens den i 2004 var 228 dage (hvilket svarer til godt 7 ½ måned).

5.5. Højesterets- og landsretsdomme vedrørende overtrædelse af straffelovens § 246

5.5.1. Indledning

Straffelovens § 246 har efter ændringen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 samt efter indføjelser ved lov nr. 386 af 28. maj 2003 af § 245 a om omskæring følgende ordlyd:

”§ 246. Har et legemsangreb, der er omfattet af § 245 eller § 245 a, været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger særdeles skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.”

5.5.2. Redegørelsen fra januar 2004

Der var kun indberettet fire domme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 246. Der var en dom, som vedrørte vold med døden til følge. I denne dom blev der under hensyn til sagens konkrete omstændigheder udmålt fængsel i 6 år. Der blev endvidere i en sag om særdeles grov vold mod en fem måneder gammel baby (”shaken baby syndrome”) udmålt fængsel i 6 år. Endelig blev der i to sager om alvorlig vold udmålt straffe på mellem 2 år og 6 måneder og 3 års fængsel.

På grund af det meget spinkle materiale foretog jeg ikke en samlet vurdering af straffene for vold efter straffelovens § 246.

I Rigsadvokatens oversigt af 14. februar 2002 vedrørende straffe i voldssager, der var medtaget som bilag 3 til forslaget til lov nr. 380 af 6. juni 2002, anførte jeg, at straffene efter lovændringen i 1997, hvorved straffen for særlig grov vold blev skærpet, som udgangspunkt syntes at ligge i niveauet omkring 6 – 7 års fængsel, hvis volden havde medført døden, mens straffen i sager, hvor volden ikke havde medført døden, udmåltes på et væsentligt lavere niveau.

5.5.3. Strafudmålingen fra 1. juli 2003

I perioden fra 1. juli 2003 til udgangen af april 2005 er der afsagt en række domme for overtrædelse af straffelovens § 246, herunder enkelte højesteretsdomme.

Der er refereret 17 domme om overtrædelse af straffelovens § 246 i bilaget. Heraf vedrører ti af dommene vold med døden til følge, mens de sidste syv domme vedrører vold af særdeles grov beskaffenhed mv. En række af dommene vedrører flere tiltalte.

For så vidt angår sager om overtrædelse af straffelovens § 246, hvor volden har medført døden er straffen udmålt til fængsel mellem 4 og 9 år. Dom 31, 34 og 36 er under anke til Højesteret, hvorfor der ikke nu er grundlag for at kommentere disse domme.

I dom 30 blev straffen fastsat til fængsel i 7 år. Der er ikke i dommen en begrundelse for straffen, som i betragtning af voldens grovhed kan forekomme lav i sammenligning med straffene for vold med døden til følge forud for strafskærpelsen. Forurettedes helbredsforhold og sygdomsforløb efter overfaldet kan dog have haft betydning for strafudmålingen. Det var således navnlig sygdomsforløbet efter overfaldet, der var årsagen til, at rigsadvokaturen ikke fandt fuldt tilstrækkeligt grundlag for at anke dommen til Højesteret, idet forurettede først afgik ved døden 14 dage senere efter at have fået infektioner.

I dom 32 og 33, hvor der blev udmålt en straf på fængsel i 8 år, og dom 35, hvor der blev udmålt en straf på fængsel i 9 år (T1 og T3), er der efter min opfattelse fuldt ud taget hensyn til strafskærpelsen. I den sidste dom var der således også tale om vold begået i forening af flere gerningsmænd.

I dom 27, der var rejst som domsmandssag, blev straffen udmålt til fængsel i 3 år og 6 måneder. Landsretten henviste i præmisserne til, at der allerede henset til, at sagen ikke var rejst for et nævnningeting, ikke var grundlag for at skærpe straffen. Straffen er betydeligt under udgangspunktet i sager om vold med døden til følge, men henset til statsadvokatens oplysninger om de konkrete omstændigheder giver sagen mig ikke anledning til bemærkninger. Det fremgår således af sagen, at tiltalte og forurettede, der var brødre, gennem en årrække havde haft et indbyrdes forhold, der var præget af, at forurettede havde øvet vold mod tiltalte, og at tiltalte med rette havde frygtet at blive offer for vold fra forurettedes side.

I dom 28 og 29 er der udmålt en straf på fængsel i 6 år i sager om vold mod en ægtefælle. Strafudmålingen i disse sager afspejler antagelig, at der i retspraksis er en tendens til, at der fastsættes en mildere straf, når forholdet er begået over for en ægtefælle eller samlever. Det gælder i sager om manddrab, hvor normalstraffen er omkring fængsel i 12 år, mens straffen, hvis drabet er begået over for en ægtefælle eller samlever, som udgangspunkt fastsættes til fængsel i 10 år. For så vidt angår drabsforsøg er udgangspunktet for strafudmålingen fængsel i 6 år, mens udgangspunktet er fængsel i 5 år, hvis drabsforsøget er begået over for en ægtefælle eller samlever.

Med hensyn til sager, hvor volden ikke har medført døden, er der en større spredning i strafudmålingen.

Højesteret har afsagt to domme (dom 42 og 43), hvor der i begge sager er udmålt fængselsstraf i 6 år. Der var i begge sager tale om uprovokeret vold med meget alvorlige skader til følge.

I dom 41 er der ligeledes for så vidt angår den af de tiltalte, der var over 18 år, fastsat en straf af fængsel i 6 år for særdeles grov vold med meget alvorlige følger, mens der blev fastsat en straf på fængsel i 5 år for de to tiltalte, der var under 18 år. I lyset af de ovennævnte højesteretsdomme giver denne dom ikke anledning til bemærkninger.

Der er fire sager (dom 37, 38, 39 og 40), hvor der er fastsat en straf under fængsel i 6 år.

For så vidt angår dom 37, 38 og 39 gælder, at sagerne er rejst som domsmandssager, hvorefter der alene er mulighed for at fastsatte straffen til fængsel under 4 år. I alle tre sager forhøjede landsretten under henvisning til lov nr. 380 af 6. juni 2002 byretternes strafudmåling.

I dom 39 fastsatte landsretten straffen til fængsel i 3 år og 9 måneder, hvilket er nær den højeste straf, der kan udmåles i en sag, som ikke rejses som nævningsag. Jeg finder på baggrund af præmisserne i landsrettens dom, at det havde været nærliggende at rejse sagen som nævningsag.

I den anden sag (dom 38) fastsatte landsretten straffen til fængsel i 3 år. Der var tale om en sag, hvor tiltalte bl.a. havde stukket forurettede i maven med en kniv, hvorved forurettede var i livsfare, idet det ene knivstik gik op igennem mellemgulvet og tværs igennem hjertet med læsion af begge hovedkamre og skillevæggen mellem de to hovedkamre. Det fremgår af sagen, at forurettede knapt et år efter stadig havde hul i hjertet, led af fysiske indskrænkninger og havde psykiske følger.

Tidligere praksis viser straffe i niveauet 2 år og 6 måneder (UfR 95.326 V) og 3 år (Vestre Landsrets dom af 6. marts 1996) i lignende tilfælde. Begge sager er nævnt i bilag 2 i forslaget til lov nr. 350 af 23. maj 1997, der hævdede straffene i voldssager efter straffelovens §§ 245-246 med gennemgående et år i de tilfælde, hvor straffen forud for lovændringen var over et år. Disse sager burde efter lovændringen i 1997 og forud for lovændringen i 2002 være afgjort med straffe i niveauet omkring 3 år og 6 måneder til 4 år.

I lyset af de to nævnte ældre sager er det min opfattelse, at straffen på fængsel i 3 år i dom 38 ikke kan anses fuldt ud at have taget højde for strafskærpelsen på en tredjedel, som var hensigten med lov nr. 380 af 6. juni 2002.

For så vidt angår dom 37 er strafudmålingen også i underkanten, men straffen er meget konkret begrundet af landsretten. Herunder er der i præmisserne henvist til, at tiltalte var 17 år, da forholdet blev begået.

Dom 40 vedrører alvorlig vold mod en baby. I redegørelsen fra januar 2004 er der refereret en tilsvarende sag (dom nr. 109), hvor Østre Landsret ved dom af 27. juni 2003 fastsatte straffen til fængsel i 6 år. I dom 40 blev der ved Østre Landsret udmålt en fængselsstraf på 5 år for tilsyneladende lige så alvorlig vold mod en baby. Statsadvokaten har oplyst, at det må antages at have haft betydning for strafudmålingen i den seneste sag, at konsekvenserne af den udøvede vold syntes at være mindre alvorlige end i sagen fra juni 2003.

På baggrund af min gennemgang af retspraksis i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 246 er det min opfattelse, at strafskærpelsen fra 2002 i det væsentligste er slået igennem i retspraksis. Det er imidlertid ikke i alle tilfælde således, at der er sket en skærpelse med en tredjedel som forudsat ved

strafskærpelsen. Blandt andet har konkrete formildende omstændigheder i nogle sager ført til, at der ikke er grundlag for en skærpelse i dette omfang.

I sager om vold med døden til følge begået over for en ægtefælle eller samlever må straffen efter skærpelsen antages at være omkring 6 år.

For så vidt angår de sidstnævnte sager kan der som nævnt ovenfor være en vis tilbageholdenhed med at lade strafskærpelsen slå igennem, når straffene sammenlignes med straffen for drabsforsøg. Denne er som nævnt ved drabsforsøg over for en ægtefælle eller samlever som udgangspunkt fængsel i 5 år. Da der kan være en utilbøjelighed til at fastsætte straffen for vold, hvor døden er en uagtsom følge, væsentligt højere end straffen for en forsætlig forbrydelse som forsøg på manddrab, er det formentlig noget af forklaringen på, at strafskærpelsen ikke i alle tilfælde fuldt ud er slået igennem.

For så vidt angår vold med døden til følge efter straffelovens § 246 må det antages, at normalstraffen nu er fængsel i mindst 7 – 8 år, mens normalstraffen for vold efter § 246, hvor forurettede har fået meget betydelige skader og varige mén, som udgangspunkt er fængsel i 6 år.

En foreløbig opgørelse af den gennemsnitlige længde af de ubetingede frihedsstraffe for vold efter straffelovens § 246 viser i øvrigt, at den gennemsnitlige længde i 2002 var 1.512 dage (hvilket svarer til ca. 4 år og 2 måneder), mens den i 2004 var 1.839 dage (svarende til lidt over 5 år), jf. Justitsministeriets Forskningsenheds foreløbige opgørelse af 4. maj 2005 vedrørende udviklingen i anmeldelsestallene og i straffe for vold. Det anføres i opgørelsen, at denne kraftige stigning i 2004, da der er tale om forholdsvis få sager, til en vis grad kan bero på sammensætningen af sagerne.

5.6. Statsadvokaternes udtalelser om strafudmålingen i landsretssager

Som nævnt var grundlaget for redegørelsen fra 2004 bl.a. 131 landsretsdomme afsagt fra 1. januar til udgangen af juni 2003, som statsadvokaterne havde indberettet.

I forbindelse med udarbejdelsen af den foreliggende redegørelse har der ikke været iværksat en indberetningsordning vedrørende landsretsdomme, men statsadvokaterne har afgivet udtalelser vedrørende udviklingen i strafudmålingen i 2004 for så vidt angår de sager, der er afgjort ved landsretterne.

Statsadvokaterne har bl.a. udtalt følgende:

5.6.1. Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby har udtalt, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede skærpelse af strafniveauet i det væsentlige er fulgt både af Københavns Byret og Østre Landsret. Statsadvokaten har for så vidt angår landsretsdomme oplyst, at der i 26 sager, hvor Køben-

havns Byrets dom er anket på initiativ af statsadvokaten, er sket skærpelse af straffen i 18 sager. I seks af disse domme henvises direkte til tilkendegivelserne i lovens forarbejder om en strafskærpelse.

5.6.2. Statsadvokaten for Sjælland

Statsadvokaten for Sjælland har oplyst, at der foreligger omkring 45 landsretsdomme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 - 245. Sagerne omfatter hovedsagelig tilfældig konfliktvold, anden vold og vold i familieforhold.

På baggrund af gennemgangen har statsadvokaten bemærket, at der er tale om konkrete straffesager, hvor der ved straffastsættelsen tages individuelle hensyn såsom til optakten til voldsudøvelsen, relationen mellem de involverede parter, skadernes omfang og karakter, om flere har deltaget, gerningsmandens personlige forhold mv. Præmisserne i de afsagte domme anfører normalt ikke i hvilket omfang, der særskilt er udmålt straf under henvisning til den seneste strafskærpelse.

Det er statsadvokatens generelle indtryk, at lovens intentioner følges. Særligt for så vidt angår gruppen, der kan beskrives som konfliktvold, bemærker statsadvokaten, at den omfatter meget forskelligartede situationer, herunder overtrædelser af straffelovens § 245, hvor tidligere praksis også afspejler den store variation i omstændigheder mv., og der er i nogle sager tillige dissens. Det er derfor lidt vanskeligt med sikkerhed at fastslå, i hvilket omfang der er sket en skærpelse, men generelt ses dog udmålt fængselsstraffe på ikke under 30 dage.

5.6.3. Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm

Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm har generelt udtalt, at strafskærpelsen i de sager, hvor spørgsmålet har kunnet afklares, ses at være slået igennem. Statsadvokaten finder endvidere, at strafskærpelsen tydeligst ses at være slået igennem i ankedommene vedrørende overtrædelse af straffelovens § 244. Statsadvokaten har oplyst, at landsretten i hele 2004 inden for statsadvokaturens område har afsagt 59 domme i voldssager, som er omfattet af strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002. I de fleste af sagerne finder statsadvokaten, at der med sikkerhed eller med overvejende sandsynlighed er taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med lovændringen. I syv af sagerne antager statsadvokaten ikke, at der er sket en skærpelse, mens statsadvokaten i 13 sager ikke finder grundlag for at udtale sig om spørgsmålet, navnlig fordi de pågældende sager enten har været konkret begrundet og/eller har haft en atypisk karakter.

5.6.4. Statsadvokaten i Ålborg

Statsadvokaten i Ålborg har generelt bemærket, at den ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 tilsigtede skærpelse af strafniveaueet i voldssager synes fulgt af landsretten.

Statsadvokaten har oplyst, at der i 2004 er afsagt 68 landsretsdomme i voldssager, heraf er 12 domme vedrørende restaurationsvold. 12 af dommene var anket af anklagemyndigheden, og i syv af sagerne fik anklagemyndigheden medhold i en påstand om skærpelse af straffen.

Ved en gennemgang af de landsretsdomme, hvor der er udøvet vold med et eller et par knytnæveslag, er det statsadvokatens klare indtryk, at landsretten har skærpet straffene med ca. den ønskede tredjedel i forhold til praksis før lov nr. 380 af 6. juni 2002. Statsadvokaten har således bl.a. anført, at praksis i sager vedrørende gadevold med knytnæveslag synes at ligge på ca. 50 dages fængsel, mens niveauet før strafskærpelsen var ca. 40 dage. Endvidere har statsadvokaten anført, at i sager om konfliktvold med knytnæveslag synes praksis nu at ligge på ca. 40 dages fængsel, mens niveauet før strafskærpelsen var fængsel i 30 dage.

Statsadvokaten har endvidere anført, at det er statsadvokatens klare opfattelse, at landsretten i de "rene" sager følger strafskærpelsen. Der ses dog fortsat betingede domme og også domme, hvor straffen ikke synes skærpet. Dette ses blandt andet, hvis der foreligger særlige personlige forhold eller forhold ved selve volden og ung alder. Efter statsadvokatens opfattelse skyldes dette formentlig, at Justitsministeriet ved strafskærpelsen har lagt op til, at der skal ske en vis yderligere nuancering af strafniveauet i sager om straffelovens § 244.

5.6.5. Statsadvokaten i Viborg

Statsadvokaten i Viborg har oplyst, at han i den omhandlede periode har initiativanket fire sager vedrørende strafudmålingen, og at der i tre af disse sager er sket skærpelse af straffen i overensstemmelse med intentionerne bag lov nr. 380 af 6. juni 2002. For så vidt angår de øvrige ankesager ses straffen i de sager, hvor der var grundlag herfor, at være blevet skærpet i overensstemmelse med strafskærpelsen.

5.6.6. Statsadvokaten i Sønderborg

Statsadvokaten i Sønderborg har anført, at det er det generelle indtryk, at intentionerne bag strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 i det væsentlige følges af domstolene. Statsadvokaten har dog også anført, at der ved udmålingen fortsat tages hensyn til de tiltaltes personlige forhold.

5.7. Statsadvokaternes og udvalgte politimestres udtalelser om strafudmålingen i byretsdomme afsagt fra den 1. marts til udgangen af oktober 2004.

5.7.1. Indledning

De regionale statsadvokater har fra Politimestrene i Glostrup, Odense, Århus, Ålborg og Esbjerg og Politidirektøren i København modtaget indberetninger om ikke ankede byretsdomme afsagt fra den 1. marts til udgangen af oktober 2004. På grundlag af disse indberetninger har de regionale statsadvoka-

ter til Rigsadvokaten fremsendt en udtalelse om udviklingen i straffniveauet for så vidt angår disse byretsdomme.

Vurderingen af udviklingen i straffniveauet i byretsdomme bygger således på disse udtalelser til de regionale statsadvokater.

5.7.2. Politimesteren i Glostrup

Politimesteren i Glostrup har til Statsadvokaten for Sjælland indberettet omkring 90 domme vedrørende vold. Politimesteren har anført, at det er hans generelle indtryk, at der efter lovændringen er sket en vis skærpelse i straffniveauet i voldssager i politikredsen. Politimesteren har tilføjet, at det på grund af sagernes konkrete karakter er vanskeligt at vurdere, om der generelt set er sket en skærpelse med omkring en tredjedel som forudsat.

Statsadvokaten for Sjælland har efter en gennemgang af dommene anført, at han kan tilslutte sig politimesterens udtalelse. Statsadvokaten har i øvrigt bemærket, at en betragtelig del af sagerne er afgjort med betingede domme.

5.7.3. Politimesteren i Odense

Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm har fra Politimesteren i Odense modtaget indberetning vedrørende omkring 60 ikke ankede byretsdomme, hvor der er sket domfældelse efter straffelovens §§ 244 – 246.

Politimesteren i Odense har vurderet, at der i 11 sager ikke er sket nogen straffskærpelse. Heraf er to af sagerne anket, mens statsadvokaten ikke fandt grundlag for at anke den tredje dom. I de resterende otte sager har politimesteren af konkrete årsager ikke vurderet, at sagerne egnede sig til initiativanke. I 20 sager vurderes at være sket en skærpelse. I den resterende del af sagerne finder politimesteren, at det er vanskeligt at udtale sig om spørgsmålet, fordi der har været anden kriminalitet til samtidig pådømmelse, eller fordi retten ved strafudmålingen har lagt vægt på individuelle (typisk formildende) omstændigheder. Endvidere må gerningsmandens unge alder i en række sager formodes at have spillet en væsentlig rolle i strafudmålingen. I mange af sagerne, herunder sager mod meget unge voldsmænd, er straffen gjort betinget.

Sammenfattende finder statsadvokaten, at straffskærpelsen i de sager, hvor spørgsmålet har kunnet afklares, generelt ses at være slået igennem. Straffskærpelsen synes at være slået igennem i videre omfang i landsretten end i byretten, hvor der fortsat er et antal domme, hvor det er tvivlsomt, om der er taget højde for skærpelsen.

5.7.4. Politimesteren i Århus

Statsadvokaten i Viborg har fra Politimesteren i Århus modtaget 72 ikke ankede byretsdomme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246. Politimesteren har vurderet, at der i 18 sager er sket en skærpelse af straffen, mens der i 11 sager ikke er sket en skærpelse af straffen. Heraf var strafudmålingen i ni sager konkret begrundet. Politimesteren har endvidere anført, at det i 43 af sagerne er vanskeligt at afgøre, om der er sket en skærpelse.

Sammenfattende har statsadvokaten udtalt, at strafskærpelsen i de sager, hvori spørgsmålet har kunne afklares, generelt ses at være slået igennem, men at det fortsat i et betydeligt antal byretssager er tvivlsomt, om strafskærpelsen har medført forhøjede straffe, ligesom dette ikke er sket i enkelte helt konkrete sager.

5.7.5. Politimesteren i Ålborg

Statsadvokaten i Ålborg har fra Politimesteren i Ålborg modtaget indberetning om 100 ikke ankede byretsdomme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246. Politimesteren har anført, at strafskærpelsen har haft en klar effekt på en mindre del af afgørelserne, men for hovedparten af dommene er effekten enten udeblevet eller så usikker, at det ikke kan vurderes nærmere.

Statsadvokaten har hertil anført, at det er hendes indtryk på baggrund af de indsendte domme, at byretten følger strafskærpelsen i de ”rene” sager. En stor del af de indberettede sager vedrører restaurationsvold og er derfor ikke omfattet af strafskærpelsen. Statsadvokaten har endvidere anført, at kun i et par af indberetningsskemaerne fra politimesteren fremgår det, at strafskærpelsen ikke er fulgt. I en del af sagerne er det oplyst, at det er vanskeligt at vurdere, om der ved fastsættelsen er sket en skærpelse, hvilket skyldes, at der har foreligget atypiske forhold i den enkelte sag.

5.7.6. Politimesteren i Esbjerg

Statsadvokaten i Sønderborg har fra Politimesteren i Esbjerg modtaget 37 ikke ankede byretsdomme, hvor der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens §§ 244 – 246. Politimesteren har anført, at der i 11 af sagerne vurderes at være sket en skærpelse med en tredjedel som forudsat ved lovændringen, og at der i tre sager er sket en skærpelse, men med mindre end en tredjedel. Herudover anføres det, at det i 13 af sagerne er vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse, og endelig anføres det, at der i 10 sager ikke vurderes at være sket en skærpelse. Det fremgår af politimesterens udtalelse, at i en række af disse 10 domme er strafudmålingen begrundet i konkrete omstændigheder.

Statsadvokaten har anført, at det er hans generelle indtryk, at intentionerne bag strafskærpelsen ved lov nr. 380 af 6. juni 2002 i det væsentligste følges af domstolene, men at der ved udmålingen fortsat tages hensyn til de tiltaltes personlige forhold.

5.7.7. Politidirektøren i København

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby har fra Politidirektøren i København modtaget 162 ikke ankede byretsdomme. 29 domme vedrørte restaurationsvold efter straffelovens § 244 og er ikke omfattet af strafskærpelsen. For så vidt angår de resterende 133 domme vurderes det, at der i 107 domme er sket en skærpelse af strafudmålingen, mens der ikke er sket skærpelse i 15 domme. I fem domme vurderes det, at der måske er sket en skærpelse, mens der i to domme var tale om så specielle omstændigheder, at det ikke kan vurderes, om der er sket skærpelse af straffen.

Statsadvokaten vurderer på den baggrund, at strafskærpelsen er slået igennem i Københavns Byret.

5.7.8. Sammenfatning vedrørende udviklingen i strafudmålingen i de udvalgte politikredse

De ovenfor beskrevne udtalelser fra en række større politikredse og fra de regionale statsadvokater synes sammenfattende at vise, at det er politimestrenes og statsadvokaternes opfattelse, at strafskærpelsen generelt er slået igennem i voldssagerne, men at der også fortsat er mange domme, hvor det er vanskeligt at vurdere, om der er sket en strafskærpelse. Strafskærpelsen ses tydeligst af udtalelserne fra Politidirektøren i København og Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby.

I langt de fleste byretsdomme henføres den udøvede vold til straffelovens § 244. Udtalelserne fra statsadvokaterne og politimestrene viser, at det er forbundet med betydelig usikkerhed at vurdere en strafskærpelse som den, der blev tilsigtet ved ændringen af straffelovens § 244, og udtalelserne ovenfor må således ses i dette lys, jf. også det anførte i afsnit 5.2. ovenfor.

6. Samlet vurdering og konklusion

Gennemgangen af retspraksis i perioden fra 1. juli 2003 og frem til udgangen af april 2005 viser efter min opfattelse, at strafskærpelsen, som blev gennemført ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, i vidt omfang må antages at være slået igennem.

For så vidt angår overtrædelse af straffelovens § 244 viser både min gennemgang af praksis, jf. afsnit 5.3., statsadvokaternes udtalelser om strafudmålingen i landsretsdomme i 2004, jf. afsnit 5.6., og politimestrenes udtalelser om strafudmålingen i ikke ankede byretsdomme, som er omtalt i afsnit 5.7, at strafskærpelsen må antages at være slået igennem i de fleste af sagerne. Især i byretssagerne foreligger dog mange domme, hvor det er vanskeligt at vurdere, om der er sket en skærpelse, ligesom der foreligger en række domme, hvor strafskærpelsen næppe er slået fuldt ud igennem.

Med hensyn til overtrædelse af straffelovens § 245 er det efter en gennemgang af retspraksis min opfattelse, at strafskærpelsen i det store hele må antages at være slået igennem i disse sager. Der henvises til afsnit 5.4.

I sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 246 er det min opfattelse, at strafskærpelsen fra 2002 i det væsentligste er slået igennem i retspraksis. Det er imidlertid ikke i alle tilfælde således, at der er sket en skærpelse fuldt ud med en tredjedel, jf. afsnit 5.5.

Undersøgelsen har fortsat ikke givet grundlag for en mere sikker vurdering af, hvad der må anses for at være normalstraffen for de forskellige former for vold, navnlig når overtrædelserne henføres under straffelovens § 244 eller § 245. Dette skyldes både voldssagernes meget forskellige karakter, og at strafudmålingen sker efter en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen, jf. afsnit 5.2. ovenfor.

Sammenfattende kan det på denne baggrund konkluderes, at der i det væsentligste i domstolenes strafudmåling i voldssager er taget højde for den skærpelse af straffene med en tredjedel, der var hensigten med ændringen af straffelovens bestemmelser i §§ 244 – 246 ved lov nr. 380 af 6. juni 2002.

Selv om strafskærpelsen må antages i det væsentligste at være slået igennem i retspraksis, har jeg dog anmodet de regionale statsadvokater og politimestrene om fortsat at være opmærksomme på strafudmålingen i voldssager og herunder tage initiativ til at anke domme, hvor byretsdommen anses for at afvige markant fra det tilsigtede strafniveau efter lovændringen.